

Світова економіка та міжнародні відносини

УДК 327. 379.8

Захарін Сергій Володимирович

доктор економічних наук, професор

Науково-дослідний інститут економічного розвитку

Захарин Сергей Владимирович

доктор экономических наук, профессор

Научно-исследовательский институт экономического развития

Zakharin Serhiy

Doctor of Economic Sciences, Professor

Research Institute for Economic Development

Коваленко Дмитро Іванович

кандидат економічних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Коваленко Дмитрий Иванович

кандидат экономических наук, доцент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Kovalenko Dmytro

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Kyiv National University of Technologies and Design

**ЕКОНОМІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВАЖЕЛІ ПІДВИЩЕННЯ
РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА КИТАЙСЬКОЇ
НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ РЫЧАГИ
ПОВЫШЕНИЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ СОТРУДНИЧЕСТВА
КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ И УКРАИНЫ В СФЕРЕ
ТУРИЗМА**

ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL LEVERS TO INCREASE THE EFFECTIVENESS OF COOPERATION BETWEEN THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA AND UKRAINE IN THE FIELD OF TOURISM

Анотація. В науковій праці викладено результати дослідження стану та проблем міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сферах туризму, курортів та готельного господарства, а також наведено пропозиції та рекомендації, спрямовані на активізацію вказаного співробітництва з урахуванням сучасного стану відносин між двома країнами. Проаналізовано нормативно-правову базу регулювання міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства. Визначено тенденції в'їзду громадян КНР до України. Ідентифіковано ключові проблеми, що можуть мати негативний вплив на активізацію туристичного потоку з Китаю до України та з України до Китаю. Вказано на наявність візових обмежень, а також про можливі шляхи взаємного спрощення візових процедур (формальностей). Виявлено тенденцію збільшення кількості туристичних продуктів, що представлені на ринках туристичних послуг обох держав, які передбачають можливості взаємного відвідування. Виділено найбільш популярні туристичні дестинації України для громадян Китаю та Китаю для громадян України. Описано можливості збільшення туристичних потоків за рахунок збільшення потенціалу співробітництва у тематичних сегментах (за видами туризму), у тому числі у сфері освітнього туризму. Виявлено можливості активізації співробітництва щодо залучення можливостей китайських організацій до створення та розбудови в Україні сучасної туристичної, курортної та готельної інфраструктури. Внесено науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на оптимізацію міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та

України у сфері туризму, курортів та готельного господарства. Визначено перспективи наукових розвідок у даному напрямі.

Ключові слова: туризм, курорти, готельне господарство, міжнародне співробітництво, Китайська Народна Республіка, Україна.

Анотація. В научній роботі представлені результати досліджень міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки і України в сферах туризму, курортів і готельного господарства, а також приведені пропозиції і рекомендації, направлені на зміцнення цього співробітництва з урахуванням поточного стану відносин між двома країнами. Проаналізовано нормативно-правову базу, що регулює міжнародне співробітництво Китайської Народної Республіки і України в сфері туризму, курортів і готельного господарства. Виявлені тенденції в'їзду громадян КНР в Україну. Визначені ключові проблеми, які можуть мати негативний вплив на інтенсифікацію потоку туристів з Китаю в Україну і з України в Китай. Виявлені візові обмеження, а також можливі способи взаємного спрощення візових процедур (формальностей). Виявлена тенденція збільшення кількості туристичних продуктів на ринках туристичних послуг обох країн, які забезпечують можливість взаємних візитів. Описані популярні туристичні напрямки в Україні для громадян Китаю і Китаю для громадян України. Показані можливості збільшення туристичних потоків за рахунок розширення можливостей для співробітництва в тематичних сегментах (видах туризму), зокрема в сфері освітнього туризму. Виявлені можливості для розширення співробітництва по залученню можливостей китайських організацій в створенні і розвитку в Україні сучасної туристичної, курортної і готельної інфраструктури. Сформульовані науково

обоснованные предложения и рекомендации для оптимизации международного сотрудничества Китайской Народной Республики и Украины в области туризма, курортов и гостиничного хозяйства. Описаны перспективы научных исследований в этом направлении.

Ключевые слова: туризм, курорты, гостиничное хозяйство, международное сотрудничество, Китайская Народная Республика, Украина.

Summary. Scientific work presents the results of the research status and problems of international cooperation People's Republic of China and Ukraine in the spheres of tourism, resorts and hotel industry, and provides suggestions and recommendations aimed at strengthening this cooperation with regard to the current state of relations between the two countries. And, analyses the normative-legal framework regulating the international cooperation of the People's Republic of China and Ukraine in the field of tourism, resorts and hospitality industry. The tendencies of the entry of PRC citizens in Ukraine. Identified key issues that can have a negative impact on the intensification of the tourist flow from China to Ukraine and from Ukraine to China. Identified visa restrictions, as well as on possible ways of mutual simplification of visa procedures (formalities). The revealed tendency of increase in the number of tourism products on the markets of tourist services of both countries, which provide the possibility of mutual visits. The most popular tourist destinations in Ukraine for citizens of China and of China to citizens of Ukraine. The possibilities of increasing tourist flows by increasing the potential for cooperation in thematic segments (types of tourism), including in the field of educational tourism. Identified opportunities for enhancing cooperation on attraction of opportunities of the Chinese organizations in the creation and development in Ukraine of a modern tourist resort and hotel infrastructure. Made evidence-based suggestions and recommendations to optimize international cooperation of the People's Republic

*of China and Ukraine in the field of tourism, resorts and hospitality industry.
Perspectives of scientific research in this direction.*

Key words: *tourism, resorts, hotel industry, international cooperation, People's Republic of China, Ukraine.*

Актуальність теми дослідження. Китайська Народна Республіка та Україна на рівні відповідних державних органів здійснюють співробітництво у сфері туризму. На туристичному ринку України представлено багато туристичних продуктів із можливістю відвідати різні курорти та міста КНР. В той же час Україна (в особі різних органів державної влади та управління) намагається активізувати туристичні прибуття із КНР. Однак потенціал міжнародного співробітництва між Китайською Народною Республікою та Україною у сферах туризму, курортів та міжнародного співробітництва використовується недостатньо. Доволі незначними є обсяги взаємних туристичних відвідувань (хоча їхня динаміка в цілому є позитивною). Потенційні споживачі туристичних послуг обох країн відзначають слабку поінформованість про туристичні продукти та можливості подорожувань до країни-партнера. Негативним фактором, що обмежує туристичні поїздки, є візові обмеження.

Узагальнення досліджень та публікацій з обраної проблематики. Актуальні проблеми українсько-китайського співробітництва за різними напрямками, у тому числі у сфері туризму, курортів та готельного господарства, досліджують українські науковці А. Антонішнін [14], А. Гончарук [2], В. Поворозник, В. Перебийніс [8], Є. Ярошенко [13], а також іноземні науковці М. Качмарські [15], І. Лі [5, 14, 16], Л. Зуокуї [17] та інші. Не дивлячись на наявність відповідних публікацій, проблеми активізації міжнародного співробітництва між КНР та Україною у сферах туризму, курортів та готельного господарства мають бути осмислені з новітніх

позицій, зважаючи на сучасні виклики глобального розвитку та складну політичну і економічну ситуацію в Україні.

Мета дослідження – надати науково обґрунтовані рекомендації щодо розробки та обґрунтування економічних та організаційних важелів підвищення результативності Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму.

Основні результати дослідження. Згідно нашої позиції, міжнародне співробітництво між КНР та Україною у сферах туризму, курортів та готельного господарства має потенціал до активізації. Про обґрунтованість цієї гіпотези свідчать, зокрема, доволі незначні обсяги взаємних туристичних відвідувань (вказані обсяги можуть бути значимо збільшені). Україна, окрім того, потребує модернізації туристичної, курортної та готельної інфраструктури, і це завдання на взаємовигідних засадах може бути виконане із залученням китайських партнерів (у тому числі інвесторів, технологів, проектних та будівельних організацій). Невирішеною проблемою міжнародного співробітництва між КНР та Україною у сферах туризму, курортів та готельного господарства залишається усунення візових бар'єрів, про що неодноразово повідомлялося у періодиці.

Провідним напрямом організації міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства є *нормативно-правова регламентація відповідних форм та інструментів співробітництва*. За повідомленням Міністерства закордонних справ України, нині договірно-правова база двосторонніх відносин налічує понад 300 документів, у тому числі майже 200 документів основного списку (угоди і договори) [4]. Одним із перших міжнародно-правових документів, укладених Китайською Народною Республікою та Україною, стала Угода між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки про взаємні поїздки громадян (Угоду підписано 31 жовтня 1992 р., набула чинності 02 березня 1993 р.), якою врегульовано окремі питання

щодо поїздок громадян однієї країни до іншої, а також деякі особливості оформлення віз [11]. 05 грудня 2013 р. було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Національною туристичною адміністрацією Китайської Народної Республіки про сприяння груповим поїздкам китайських туристів до України [7] (надалі – Меморандум).

Аналіз положень вказаного Меморандуму дозволяє зробити висновок, що його положення спрямовані на захист прав та інтересів китайських туристів, що перебувають на території України у складі організованих туристичних груп. Китайська сторона взяла на себе певний обсяг обов'язків щодо сприяння розвитку виїзному туризму до України лише щодо тих туристів (споживачів туристичних послуг), що скористалися послугами уповноважених китайських туроператорів або турагентств (які, в свою чергу, мають відповідати певним критеріям, встановленим Національною туристичною адміністрацією КНР).

Слід взяти до уваги, Україна в односторонньому порядку ухвалила рішення про суттєве *полегшення візових обмежень* для громадян КНР. Зокрема, було значно спрощено процедуру отримання віз громадянам КНР, які здійснюють транзитні поїздки, або індивідуальні туристичні подорожі.

В Китаї, у столиці – місті Пекін, працює Посольство України у Китайській Народній Республіці, а у двох містах – Шанхаї та Гуанчжоу – працюють Генеральні консульства України [8]. До цих установ можуть звертатися китайські громадяни, які бажають здійснити індивідуальні поїздки до України. Крім того, в Пекіні, Шанхаї та Гуанчжоу працюють акредитовані українські Візові центри, які надають китайським громадянам послуги з прийому та оформленні заяв про видачу візи для в'їзду в Україну [1]. Заявники мають змогу подати документи для оформлення українських віз у зручному для них форматі та, за бажанням, отримати низку додаткових послуг (виготовлення фотокарток, переклад та копіювання документів,

оформлення полісів медичного страхування, кур'єрські послуги, СМС-інформування, обслуговування у залах підвищеного комфорту) [12].

Згідно нашої оцінки, позитивний ефект від реалізації Меморандуму зможуть відчутти не лише китайські туристи, що подорожують у складі організованих груп, але також і індивідуальні туристи (зокрема, в частині встановлення додаткових гарантій та механізмів безпеки китайських туристів, а також спрощення порядку оплати товарів та послуг із використанням міжнародних платіжних карт, емітованих у КНР).

У цілому вжиті заходи, у тому числі в частині реалізації положень вказаного Меморандуму, *справляє позитивний вплив на динаміку туристичних поїздок китайських громадян до України*, що підтверджується даними таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка в'їзду громадян КНР до України

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
В'їзд громадян КНР до України, осіб	18128	11308	12966	19599	29 561
Зміна за рік, осіб	1590	-6820	1658	6633	9962

Джерело: складено та розраховано авторами за даними Держстату (на основі даних Держприкордонслужби) [10]

З даних поданої таблиці вбачається, що протягом 2013-2017 рр. (за виключенням 2014 р.) кількість китайських громадян, які в'їхали в Україну, збільшувалися. Зменшення у 2014 р. кількості китайських громадян, які в'їхали в Україну, пояснюється вочевидь їхнім побоюваннями у зв'язку із початком збройного конфлікту на сході України та загальним ускладненням безпекової ситуації. Показово, що у 2015, 2016 та 2017 рр. збільшувалися не лише кількість китайських громадян, які в'їхали в Україну, але й також обсяги приросту (у 2015 р. – на 1658 осіб, у 2016 р. – на 6633 особи, у 2017

р. – на 9962 особи). Вочевидь, ця позитивна динаміка пояснюється сумлінною реалізацією сторонами низки заходів, у тому числі в рамках виконання положень вказаного Меморандуму.

На українському ринку туристичних послуг спостерігається збільшення кількості туристичних продуктів, що передбачають відвідування КНР. Зокрема, згідно даних експрес-моніторингу, нині понад 30 українських туроператорів надають послуги щодо туристичних поїздок громадян у складі організованих туристичних груп на регулярній основі (у наперед визначені дати). Ці туроператори також отримали акредитацію у консульському відділі Посольства Китайської Народної Республіки в Україні і мають право подавати документи українських громадян для отримання туристичної візи по спрощеній процедурі.

Найбільш популярні серед українських громадян туристичні маршрути територією Китаю пролягають через найбільші міста – Пекін, Шанхай, Гуанчжоу, а також через міста, які мають значний курортний потенціал – Сан'я, Байдахе. Також користуються популярністю окремі міста, що мають культурне значення – Харбін, Сучжоу, Нанкін, Шенжень та ін. Нещодавно було апробовано чартерну програму на острів Хайнань (маршрут за напрямом Київ – Сан'я – Київ, виконує українська авіакомпанія), який є морським курортом та має значний курортний потенціал.

Серед китайських громадян найбільш популярні туристичні маршрути територією України також пролягають через найбільші міста – Київ, Одеса, Львів, а також через міста, що мають значне культурно-історичне значення та мають зручне розташування – Чернігів, Переяслав-Хмельницький, Кам'янець-Подільський, Біла Церква.

На нашу думку, в процесі міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки у сфері туризму, курортів та готельного господарства слід приділити увагу *активізації розвитку взаємних поїздок громадян у так*

званих «тематичних сегментах». Йдеться, зокрема, про діловий туризм, освітній туризм, шопінг-туризм тощо.

Водночас, на наше переконання, міжнародне співробітництво Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства має охоплюватися не лише проблематикою збільшення взаємного потоку туристів. Одним із перспективних напрямів вказаного співробітництва, згідно нашої оцінки, має стати *залучення можливостей китайських організацій до створення та розбудови в Україні сучасної туристичної, курортної та готельної інфраструктури*. При цьому слід врахувати, що в Китаї сконцентрований величезний економічний, інвестиційний та науково-технічний потенціал. Китайські інвестори активно вкладають кошти у найбільш привабливі види економічної діяльності в Україні – сільське господарство, транспорт та пошту, промисловість, торгівлю. У той же час китайські партнери висловлюють зацікавленість у реалізації низки перспективних інфраструктурних проектів, що можуть бути реалізовані за рахунок китайських інвестицій та (або) експортних кредитів з боку КНР [9]. Слід виділити проект «Повітряний експрес – організація залізничного пасажирського сполучення м. Київ – міжнародний аеропорт «Бориспіль», що передбачає будівництво залізничної магістралі та інших інфраструктурних об'єктів (вартість проекту – 372 млн. доларів США) [15, с.81]. Окрім того, китайська сторона готова продовжити роботу над проектами запуску в Україні швидкісного залізничного руху (нині швидкісні експresi у Китаї перевозять пасажирів із дільничною швидкістю до 350 км/год, а наявна мережа охоплює усі крупні міста) [17, с.103]. Китайські інвестори сформуливали кілька десятків пропозицій щодо будівництва та реконструкції об'єктів готельного господарства, про що свідчать результати міжнародних бізнес-форумів та виставок. Китайські

партнери готові взяти участь у облаштуванні інфраструктури на курортах Трускавець, Моршин та одеського регіону [5, с. 94].

Неабиякою проблемою активізації міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства є відсутність взаємовигідного механізму залучення та супроводження китайських інвестицій до реалізації проектів розбудови наявної та модернізації існуючої туристичної інфраструктури відповідно до визнаних світових стандартів.

Перспективним напрямом міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства є *моніторинг та вивчення досвіду іншої сторони щодо стимулювання розвитку туризму, а також імплементація цього досвіду відповідно до норм міжнародного права та національного законодавства*. В цьому контексті, на наш погляд, доцільно вивчити досвід Китайської Народної Республіки у застосуванні новітніх форм та методів залучення іноземних туристів до поїздок у нові туристичні дестинації. Для Китайської Народної Республіки ця робота актуальна через перезавантаження «традиційних» туристичних дестинацій (і як наслідок – необхідність їхнього «розвантаження» шляхом корегування туристичних потоків), необхідність створення нової та модернізації існуючої інфраструктури, а також об'єктивну доцільність підтримки збалансованого та рівномірного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Для України ця робота актуальна через наявність великої кількості незадіяних або слабозадіяних об'єктів туристичного показу, необхідність залучення додаткових надходжень до місцевих бюджетів, створення потенціалу для модернізації готельної інфраструктури у малих містах.

Суттєвий вплив на стан міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства справляє наявність візових бар'єрів. Зокрема, нині вартість

оформлення китайської візи для українських громадян становить 1800 грн., що значно перевищує вартість віз інших країн. Окрім того, суттєво обмежено можливість оформлення так званих «мультивіз», які дають право багаторазового відвідування країни. Окрім того, за відгуками українських туристів, підвищити зручність оформлення китайських віз можливо через встановлення механізму попереднього запису на відвідування Консульської установи КНР у наперед визначений час (нині відвідування Консульської установи КНР відбувається у режимі «живої черги», через що заявники змушені витратити кілька годин на подачу документів та стільки ж часу – на їхнє отримання).

Отже, з урахуванням проведеного узагальнення, можемо виділити кілька *об'єктивних проблем*, що гальмують повноцінну реалізацію потенціалу міжнародного міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства. Серед найбільш відчутними проблемами слід виділити відсутність міжнародного механізму взаємодії уповноважених органів обох держав. Нині основними інструментами міжнародної взаємодії Китайської Народної Республіки та України у різних сферах двостороннього порядку денного є традиційні дипломатичні контакти по лінії Міністерств закордонних справ, а також робота Комісії зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР. У структурі згаданої комісії створено низку підкомісій, у тому числі з питань торговельно-економічного співробітництва, з питань науково-технічного співробітництва, з питань співпраці у космічній галузі, з питань співпраці в галузі освіти, з питань співробітництва у сфері культури. Як видно з поданого переліку, окремої підкомісії з питань розвитку співробітництва у сфері туризму не створено. Вказане об'єктивно не сприяє розвитку міжнародного співробітництва між Китайською Народною Республікою та Україною у сфері туризму, курортів та готельного господарства.

Зважаючи на те, що туризм є особливим видом економічної діяльності, проблематика активізації співробітництва у туристичній сфері може обговорюватися та вирішуватися в межах роботи підкомісії з питань торговельно-економічного співробітництва. Натомість порядок денний роботи згаданої комісії засвідчує, що на засіданнях вказаної підкомісії питання розвитку співробітництва у сфері туризму, курортів та готельного господарства майже не обговорюються.

Висновки, пропозиції, рекомендації. Потрібно створити механізм моніторингу міжнародного співробітництва Китайського Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства. Такий механізм на рівні експертів може бути створений в стислі терміни в рамках роботи Підкомісії з питань торговельно-економічного співробітництва. Також доцільний моніторинг діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, що займаються організацією туристичних поїздок громадян (туроператорів, турагентів, кур'єрів) в частині надання повної та достовірної інформації про правила перебування та туристичні об'єкти іншої країни.

Доцільно ухвалити управлінське рішення про створення у КНР української торгово-економічної місії, одним із завдань якої є здійснення некомерційного маркетингу українських туристичних об'єктів серед китайської аудиторії, інформування китайських громадян - потенційних туристів – про туристичні можливості України, надання практичної допомоги китайським туроператорам у налагодженні співробітництва з українськими туроператорами.

Органи влади України (в першу чергу МЗС та Мінекономрозвитку) мають вивчити та запропонувати конкретні прагматичні рішення у сфері створення нових та модернізації наявних об'єктів туристичної, курортної та готельної інфраструктури.

Китайські інвестори, що і не дивно, активніше вкладають кошти у високорентабельні галузі. Причому інтерес до співробітництва проявляється навіть в умовах високого ризику. Відтак, корисним буде проведення Саміту (конференції) з питань співробітництва між Китайською Народною Республікою та Україною у сфері туризму, курортів та готельного господарства, у тому числі з виставкою перспективних інвестиційних проектів. Такий захід доцільно проводити у два раунди (по одному раунду у кожній із країн). У випадку успіху згаданий Саміт слід проводити щорічно.

Доцільно подальше розширення співробітництва між Китайською Народною Республікою та Україною у науковій та освітній сферах, у тому числі за програмами академічних обмінів. Вказане сприятиме розвитку наукового та освітнього туризму між двома країнами.

До порядку денного роботи підкомісії з питань торговельно-економічного співробітництва Комісії зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР слід включити актуальні питання міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму, курортів та готельного господарства. Вказані питання слід обговорювати з урахуванням загального політичного діалогу між двома країнами, а також на основі принципового рішення України щодо участі у ініціативі «Один пояс – Один шлях». Слід врахувати, що реалізація спільних проектів у сфері туризму, курортів та готельного господарства повністю відповідає завданням, сформульованим у ініціативі «Один пояс – Один шлях».

Напрямом активізації взаємних туристичних потоків є усунення візових обмежень. Доцільно запропонувати китайській стороні розглянути можливість відкриття Візових центрів КНР у найбільших містах України, а також запровадити спрощені інструменти оформлення віз для здійснення

короткострокових туристичних поїздок. Окрім того, сторонам слід обговорити питання про зниження вартості послуг консульських установ.

Перспективним напрямом подальших розвідок у даній проблематиці є розробка методик економічного прогнозування взаємних туристичних потоків, а також маркетингове обґрунтування «ринкових ніш», в яких можуть бути розроблені та реалізовані економічно доцільні туристичні продукти.

Література

1. Відкриття Візових центрів України у Китаї / Офіційний сайт Посольства України в Китайській Народній Республіці. URL: <https://shanghai.mfa.gov.ua/ua/news/embassy-news/62358-vidkrittya-vizovogo-centra-ukrajini-u-kitaji>
2. Гончарук А. Шовковий шлях: від концепції до практичних кроків (формат взаємодії 16+1) / А. Гончарук, С. Кошовий // Стратегічна панорама. 2016. № 1. С. 26-35.
3. Добровільна реєстрація українських громадян при подорожах за кордон / Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://shanghai.mfa.gov.ua/ua/news/consular-news/63206-dobrovilyna-rejestracija-ukrajinsykih-gromadyan-pri-podorozhah-za-kordon>
4. Договірно-правова база між Україною та Китаєм. URL: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/legal-acts>.
5. Захарин С.В. Векторы и механизмы китайско-украинского сотрудничества в контексте реализации инициативы «Один пояс – Один путь» / С.В. Захарин, И. Ли, Т.В. Белорыбкина // Modern Science. 2017. № 9. С. 89-99.
6. Країни Азії та Океанії. Відносини з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону. Китайська Народна Республіка / Офіційний

- сайт Міністерства закордонних справ України. URL:
<https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania>
7. Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Національною туристичною адміністрацією Китайської Народної Республіки про сприяння груповим поїздкам китайських туристів до України. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_104
 8. Проект «Один пояс – один шлях»: можливості для України / В. Поворозник, В. Перебийніс. К.: МЦПД, 2015. 31 с.
 9. Торгово-економічне співробітництво з Китаєм – один з пріоритетів для України сьогодні / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=afa2e521-ee22-45c6-8802-da0e91224632&title=NataliiaMikolska-TorgovoekonomichneSpivrobotnitstvoZKitamOdinZPrioritetivDliaUkrainiSogodni>.
 10. Туризм / Офіційний сайт Державної служби статистики України України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
 11. Угода між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки про взаємні поїздки громадян. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_052
 12. Щодо відкриття Українського Візового Центру в Шанхаї / Офіційний сайт Консульства України в Шанхаї. URL:
<https://shanghai.mfa.gov.ua/ua/news/consular-news/62335-shhodo-vidkrittya-ukrajinskykogo-vizovogo-centru-v-shankhaji>
 13. Ярошенко Є. Місце України в глобальних стратегіях Китаю / Є. Ярошенко. К.: МЦПД, 2015. 44 с.
 14. Antonishin A.P. Metody a technologie pro stimulaci rozvoje cestovního ruchu ve velkém průmyslovém městě (na příkladu Tianjin, Čína) / A.P. Antonishin, I. Li, S.V. Zakharin // Modern Science. 2017. № 7. P. 87-91.

15. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China's policy / M. Kaszmarski. OSW Centre for Eastern Studies, 2015. Number 161. 89 p.
16. Li Y. Opportunities of Sino-Ukrainian investment cooperation in the context of the implementation of initiative "Economic Belt of the Great Silk Road" / Y. Li, I. Smyrnov, S. Zakharin / Wsepolpraca Europejska. 2017. № 10. P. 45-55.
17. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L. Zuokui. Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. 2014. Vol. 8. No. 3. 130 p.

References

1. Vidkryttia Vizovykh tsentriv Ukrainy u Kytai / Ofitsiinyi sait Posolstva Ukrainy v Kytaiskii Narodnii Respublitsi. URL: <https://shanghai.mfa.gov.ua/ua/news/embassy-news/62358-vidkryttia-vizovogo-centra-ukrajini-u-kitaji>
2. Honcharuk A. Shovkovyi shliakh: vid kontseptsii do praktychnykh krokiiv (format vzaiemodii 16+1) / A. Honcharuk, S. Koshovyi // Stratehichna panorama. 2016. № 1. S. 26-35.
3. Dobrovilna reiestratsiia ukrainskykh hromadian pry podorozhakh za kordon / Ofitsiinyi sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy. URL: <https://shanghai.mfa.gov.ua/ua/news/consular-news/63206-dobrovilna-reiestracija-ukrajinskykh-gromadyan-pri-podorozhah-za-kordon>
4. Dohovirno-pravova baza mizh Ukrainoiu ta Kytaiem. URL: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/legal-acts>.
5. Zakharyn S.V. Векторы у механизмы кытаisko-ukraynskoho sotrudnychestva v kontekste realizatsyy unytskyatyvy «Odyn poias – Odyn put» / S.V. Zakharyn, Y. Ly, T.V. Bylogybkyuna // Modern Science. 2017. № 9. S. 89-99.

6. Krainy Azii ta Okeanii. Vidnosyny z krainamy Aziisko-Tykhookeanskoho rehionu. Kytaiska Narodna Respublika / Ofitsiinyi sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy. URL: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania>
7. Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Derzhavnym ahentstvom Ukrainy z turyzmu ta kurortiv ta Natsionalnoiu turystychnoiu administratsiieiu Kytaiskoi Narodnoi Respubliky pro spriannia hrupovym poizdkam kytaiskykh turystiv do Ukrainy. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_104
8. Proekt «Odyn poias – odyn shliakh»: mozhyvosti dlia Ukrainy / V. Povoroznyk, V. Perebyinis. K.: MTsPD, 2015. 31 s.
9. Torhovo-ekonomichne spivrobitnytstvo z Kytaiem – odyn z priorytetiv dlia Ukrainy sohodni / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. URL: <http://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=afa2e521-ee22-45c6-8802-da0e91224632&title=NataliiaMikolska-TorgovoekonomichneSpivrobitnitstvoZKitamOdinZPrioritetivDliaUkrainiSogodni>
10. Turyzm / Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy Ukrainy. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
11. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Kytaiskoi Narodnoi Respubliky pro vzaiemni poizdky hromadian. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_052
12. Shchodo vidkryttia Ukrainskoho Vizovoho Tsentru v Shankhai / Ofitsiinyi sait Konsulstva Ukrainy v Shankhai. URL: <https://shanghai.mfa.gov.ua/ua/news/consular-news/62335-shhodo-vidkryttia-ukrajinskykogo-vizovogo-centru-v-shankhaji>
13. Yaroshenko Ye. Mistse Ukrainy v hlobalnykh stratehiakh Kytau / Ye. Yaroshenko. K.: MTsPD, 2015. 44 s.

14. Antonishin A.P. Metody a technologie pro stimulaci rozvoje cestovního ruchu ve velkém průmyslovém městě (na příkladu Tianjin, Čína) / A.P.Antonishin, I. Li, S.V.Zakharin // *Modern Science*. 2017. № 7. P. 87-91.
15. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China`s policy / M. Kaszmarski. OSW Centre for Eastern Studies, 2015. Number 161. 89 p.
16. Li Y. Opportunities of Sino-Ukrainian investment cooperation in the context of the implementation of initiative "Economic Belt of the Great Silk Road" / Y. Li, I. Smyrnov, S. Zakharin / *Wsepolpraca Europejska*. 2017. № 10. P. 45-55.
17. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L. Zuokui. Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. 2014. Vol. 8. No. 3. 130 p.